

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **ВДПП 2.2 ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ КЕРІВНИКА** **(дисципліна за вибором)**

освітньо-професійна програма Менеджмент. Управління закладом загальної
середньої освіти
спеціальність 073 Менеджмент
факультет іноземних мов, денне/заочне відділення

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність керівника» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» спеціальності 073 «Менеджмент».

Розробники:

Нетреба М.М. – к.філол.н., доцент кафедри педагогіки та освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освіти МДУ

Протокол від “27” серпня 2019 року, протокол №1

Завідувач кафедри педагогіки та освіти:

(підпис)

(Л.В. Задорожна-Княгницька)
(Ім'я прізвище)

© Нетреба М.М., 2019 рік
© МДУ, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Вибіркова	
Модулів: 2	Спеціальність : 073 Менеджмент (освітня програма «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти»)	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 3		1-й	1-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: виконання різнорівневих професійно орієнтованих завдань		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: магістр	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	74 год.
Індивідуальні завдання: год. 2			
Вид контролю: ЗАЛІК			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання – 40/60%;
 для заочної форми – 20/80%

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: узагальнення й синтез педагогічних знань та практичних умінь майбутніх керівників, формування готовності оптимально й творчо використовувати їх у професійній педагогічній діяльності на основі теоретичного осмислення суті педагогічного процесу як цілісної системи й чітко вираженої гуманістичної спрямованості.

Завдання:

- формування у здобувачів вищої освіти потреб професійного педагогічного розвитку;
- усвідомлення здобувачами вищої освіти творчого характеру педагогічної праці, психофізіологічних закономірностей педагогічної діяльності, її цілісної структури, мети, специфіки, рівнів професійної майстерності учителя, суб'єктних засад педагогічної діяльності, вимог до професійно-значущих якостей педагогічних працівників;
- формування у майбутніх керівників гуманної позиції, розуміння мети і завдань власної педагогічної діяльності;
- ознайомлення з новаторським педагогічним досвідом, шляхами створення творчої лабораторії вчителя;
- розвиток культури мислення, мови, мімічної та пантомімічної виразності, педагогічної техніки та ораторського мистецтва, майстерності педагогічного спілкування

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна

«Основи педагогічній майстерності керівника» відноситься до циклу загальної підготовки за вибором студента для ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти».

Передумови вивчення дисципліни. Вивченню дисципліни за ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» має передувати опанування змістом навчальних дисциплін: «Управлінська деонтологія», «Психологія управління».

Результати навчання. У ході вивчення курсу студент ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» набуває такі компетенції:

Загальні компетенції: здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК2); здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (ЗК4); здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК5).

Спеціальні компетенції: здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту (СК3); здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління (СК5); здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми

(СК6); здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом (СК8);

Відповідно до ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» у студентів формуються такі результати навчання: організувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті (РН 7); демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач (РН 10); Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу (РН 11).

За підсумками вивченого курсу студенти повинні **знати:** специфіку педагогічної діяльності, її цілісності й гуманістичної основи; складові педагогічної майстерності вчителя, технології педагогічного впливу на особистість учня; усвідомлення значущості особистості вчителя у процесі її становленні та розвитку.

вміти: розвивати та вдосконалювати свої педагогічні здібності; вдосконалювати педагогічну техніку (уміння саморегуляції, мовного і немовного контакту); відпрацьовувати уміння педагогічного спілкування; усвідомлювати педагогічну задачу та намічувати шляхи її вирішення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Майстерність керівника як прояв індивідуального професійного стилю

Тема 1. Сутність педагогічної майстерності керівника

Сутність поняття «педагогічна майстерність» та її значення у професійній діяльності керівника. Різноманітність визначень педагогічної майстерності в психолого-педагогічній літературі. Характеристика складових частин педагогічної майстерності.

Тема 2-3. Культура мовлення керівника

Поняття «культура мови» та «культура мовлення». Характеристики мовлення педагога (правильність, різноманітність, виразність, ясність, точність, нормативність, чистота, стислість, доцільність, логічність, простота, естетичність, актуальність, конкретність, практична спрямованість). Принципи, методи, форми, засоби розвитку та удосконалення культури мовлення керівника. Система вправ і завдань для розвитку та удосконалення культури мовлення керівника.

Змістовий модуль 2. Майстерність педагогічної взаємодії

Тема 4. Педагогічний такт і тактика керівника

Педагогічний такт як основа комунікативної культури керівника та міра педагогічно доцільного впливу вчителя на учнів. Сутність, функції та компоненти (психологічний, морально-етичний, естетичний, технологічний)

педагогічного такту. Умови опанування педагогічним тактом. Функції і принципи педагогічного такту.

Тема 5. Педагогічне спілкування та його особливості

Поняття педагогічного спілкування як спеціально організованого процесу комунікативної взаємодії педагога з учнями. Функції педагогічного спілкування та їх взаємозв'язок: обмін інформацією, співпереживання (на основі емпатії та рефлексії), обмін ролями, пізнання особистості, організація взаємовпливу. Характеристика типових помилок учителів в організації педагогічного спілкування. Етапи педагогічного спілкування та їх особливості: моделювання майбутнього спілкування, комунікативна атака, управління спілкуванням, аналіз спілкування. Стили спілкування вчителя. Класифікація стилів спілкування. Стили керівництва

Тема 6. Майстерність керівника розв'язанні педагогічних конфліктів

Педагогічний конфлікт, його види . Причини (внутрішньоособистісний, міжособистісний та міжгруповий). Виникнення конфліктних ситуацій. Типи типових конфліктних ситуацій. Негативні та позитивні функції конфліктів. Стратегії педагогічної взаємодії у конфліктах та конфліктних ситуаціях (уникнення конфлікту, конфронтація (суперництво) у конфлікті, стратегія пристосування, компроміс, співробітництво). Попередження конфлікту. Спеціально створений конфлікт. Шляхи розв'язання конфліктних ситуацій

Тема 7. Майстерність керівника у проведенні індивідуальної бесіди

Роль індивідуальної педагогічної взаємодії у вирішенні педагогічних завдань. Структура індивідуальної бесіди (моделювання, початок, головна частина, завершення). Особливості поведінки керівника як комунікатора в акті індивідуальної взаємодії. Роль невербальних засобів у спілкуванні. Техніка взаємодії у процесі аналізу проблеми та пошуку її вирішення.

Особливості процесу слухання. Пасивне та активне слухання. Особливості побудови керівником-майстром «Я-висловлювання». Основні прийоми педагогічного впливу (спонукання, етичний захист, гальмування)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Майстерність вчителя як прояв індивідуального професійного стилю													
Тема 1. Сутність педагогічної майстерності вчителя	9	2	2			5	12	2					10

Тема 2-3. Культура мовлення вчителя	8	4	2		2		6	2	2		2	
Разом за змістовим модулем 1	24	8	4		2	10	28	4	2		2	20
Змістовий модуль 2. Майстерність педагогічної взаємодії												
Тема 4. Педагогічний такт і тактика вчителя	7	2				5						
Тема 5 Педагогічне спілкування та його особливості	7	2				5	4					4
Тема 6. Майстерність керівника розв'язанні педагогічних конфліктів	7	2				5						
Тема 7. Майстерність керівника у проведенні індивідуальної бесіди	7	2				5						
Разом за змістовим модулем 2	26	8	4		4	10	22	4	2		2	14
Усього годин	50	16	8		6	20	50	8	4		4	34
Модуль 2												
ІНДЗ	10					10	10					10
Усього годин	90	16	8		6	30	90	8	4		4	44

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількіс ть годин
1	Зміст майстерності, шляхи її становлення та реалізації.	2
2	Майстерність учителя у розв'язанні педагогічних задач	2
3.	Педагогічні здібності вчителя	2
4.	Невербальна комунікація педагога	2
5.	Вербальна комунікація педагога	2
6.	Конфлікти у педагогічних ситуаціях, шляхи їхнього вирішення	2
7.	Педагогічний такт і педагогічна етика вчителя	2
8.	Захист ІНДЗ	2
	Разом	20

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
-	-	-	-

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
-	-	-	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготуватись до виступу на тему «Зовнішність вчителя та його імідж». Підготувати ілюстративний матеріал до цієї теми	12
2	Прочитати уривок з книги Бабич Н.Д. Основи культури мовлення // Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб./ Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базілевич, Т.П. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2006. С. 116-123. Знайти відповідь на питання: - Які ознаки характеризують мовний стиль учителя? - Які комунікативні характеристики культури мовлення?	9
3	Прочитати уривки з книги Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении: Кн. Для учителя // Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб./ Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базілевич, Т.П. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2006. – С.175-181. Дати відповідь на питання: - Що є сутністю і змістом педагогічного спілкування в процесі навчання? - Яку роль відіграє вміння педагога формулювати комунікативні задачі? Яким чином вони співвідносяться із загально педагогічними завданнями? - Проаналізувати стилі педагогічного спілкування з погляду особливостей взаємодії учителя й учнів та бажаних і небажаних результатів.	10
4	Підготуватись до моделювання педагогічної ситуації: продемонструвати фрагмент індивідуальної бесіди з учнем, колегою, батьками у двох можливих варіантах: а) нетактовний варіант вирішення конфлікту; б) варіант вирішення конфлікту на принципах тактотної поведінки вчителя	10

5	Реферувати психолого-педагогічну літературу з проблеми «Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні»	10
6	Разом	51

Самостійна робота над навчальним матеріалом передбачає: опрацювання лекційного матеріалу при підготовці до лабораторних робіт; перевірку підготовки до лабораторних робіт за допомогою контрольних питань; опрацювання теоретичних і практичних питань з навчальної дисципліни; розрахунки та оформлення звітів з виконання лабораторних робіт.

Мета самостійної роботи – опрацювати додаткову інформацію з теоретичних питань, розглянутих на лекціях, що дозволяє одержати додаткові знання у поєднанні з аудиторним навчанням

9. Індивідуальні завдання

Розробка медіалекції за темами, враховуючи всі необхідні компоненти (назва, план, література, кількість слайдів – не менш 30):

1. Педагогічна майстерність і особистість учителя
2. Педагогічна техніка вчителя як складова педагогічної майстерності
3. Внутрішня і зовнішня техніка вчителя
4. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього вчителя
5. Культура і техніка мовлення вчителя
6. Самовиховання педагога – шлях формування педагогічної майстерності
7. Майстерність педагогічної розповіді. Майстерність педагогічного спілкування в діалозі
8. Педагогічна майстерність як показник професіоналізму вчителя
9. Психолого-педагогічні умови майстерності взаємодії у педагогічному спілкуванні
10. Технологія організації педагогічної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди.

10. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, практичні при проведенні семінарських робіт.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Під час проведення семінарських занять застосовуються наочні спостереження та словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні, евристичні, підсумкові; студентами виконуються вправи: тренувальні, творчі, усні, практичні, технічні.

11. Критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на мету перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття. Застосовуються наступні види контролю: тестування, виконання контрольних робіт, усне опитування під час занять.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів. Відпрацювання пропущених лекцій, семінарських занять здійснюється під час

консультацій (якщо пропуски без поважних причин – зараховуються без балів). Невиконані з поважних причин тестові завдання виконуються під час консультацій. Результати опрацювання семінарських занять та оцінки поточного контролю (тестові задачі та індивідуальні роботи) реєструються в журналі викладача. Сума набраних балів має складати не менше 60 балів. Це відповідає мінімальній оцінці для отримання заліку (результат E за шкалою ECTS).

12. Засоби оцінювання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовується поточний контроль, за результатами якого (сумі отриманих балів) проставляється залік (за фактом виконаних робіт). Поточний контроль здійснюється у формі контролю систематичності та активності роботи студентів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни, зокрема: виступи та виконання тестових завдань на семінарських заняттях, виконання практичних завдань; участь в обговоренні питань з певної теми; відповіді на запитання викладача; підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
20	10	10	10	20	20	10	

Рейтингова система оцінювання знань

Кредитно-модульна система організації навчального процесу передбачає застосування модульного навчання за кредитами і охоплює зміст,

форми та засоби навчального процесу, форми контролю якості знань та вмінь, навчальної аудиторної та самостійної роботи студента.

Змістовний модуль – це завершена, відносно самостійна, частина навчального курсу, що містить теоретичні та практичні завдання, систему навчально-методичного забезпечення.

Рейтингова система оцінювання – це система визначення якості виконаної студентом аудиторної та самостійної роботи і рівня набутих ним знань та вмінь шляхом оцінювання (в балах) результатів цієї роботи шляхом поточного та модульного контролю. Рейтинг складається з суми балів за:

- аудиторну роботу (відвідування лекційних занять, робота на семінарських, лабораторних заняттях);
- самостійну роботу (конспекти, опрацювання інформаційних джерел);
- індивідуальне навчально-дослідне завдання (написання рефератів, виконання творчих та інших індивідуальних завдань, проектів);
- модульну контрольну роботу (виконання контрольного завдання);
- залік.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Виконання завдань на семінарських заняттях передбачено в аудиторії в якій є доступ до мережі Інтернет, проектор мультимедійний, екран, дошка настінна маркерна, що дозволяє оволодівати вміннями пошуку та опрацюванню інформації, використовувати мультимедійні презентації, наочний матеріал тощо.

15. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Навчально-методичний комплекс з дисципліни.

16. Рекомендована література

Базова

1. Барабаш Ю. Г., Позінкевич Р. О. Педагогічна майстерність: теоретичні й

навчально-методичні основи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : РВВ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Л.Українки, 2006. 472с.

2. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посібник для викладачів і студ. вищих навч. закл. Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України ; Львівський науково-практичний центр ; Львівська держ. фінансова академія. Л. : Норма, 2005. 343с.

3.Зубенко Л. Г. Ораторське мистецтво : практ. Посібник. К. : Парламентське видавництво, 2002. 115с.

4.Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: підручник. Академія педагогічної майстерності. 3-тє вид., допов. і переробл. К. : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

5.Нечепоренко Л. С. Педагогічна майстерність : монографія. Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. Кафедра педагогіки. Х. : ХНУ, 2009. 276 с.

6.Педагогічна культура. Харківський держ. ун-т. Х., 1993. 147с.

7.Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. К., 2006. 151 с.

Допоміжна

8.Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посіб. Харк. держ. пед. ун-т. ім. Г.С.Сковороди. 2-е вид., випр. і доп. Харків: «ОВС», 2002. 400 с.

9.Ничкало Н. Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи . АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти; Глухівський держ. педагогічний ун-т. К.; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. . 234 с.

12.Педагогічна творчість і майстерність : хрестоматія / Інститут змісту і методів навчання. Н. В. Гузій (укл.). К., 2000. 167 с.

13. Радиш Я. Ф. Мистецтво результативного управління: Проблемні лекції. К., 2000. 132 с.

14.Шапарь В. Б. Мастерство общения и управления людьми: как установит контакт и завести успешные отношения с нужными людьми, как правильно слушать и убедительно говорить, как чувствовать себя уверенно в любой ситуации, стратегии разрешения конфликтов. Х.: Книжный Клуб "Клуб Семейного Досуга", 2010. 416 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім.. О.Сухомлинського - Режим доступу : <http://www.dnpb.gov.ua/>

2. Національна бібліотека імені В.І.Вернадського – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/>

3. Науково-педагогічна бібліотека м.Микалаєва – Режим доступу : <http://www.library.mk.ua/>

4. Перша українська Електронна бібліотека підручників "Pidruchniki.com.ua". –Режим доступу : <http://pidruchniki.ws/>

5. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності : навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pedagogika.ucoz.ua/knygy/METODYCHKA-OPM.pdf>.

6. Сайт Маріупольського державного університету: <http://mdu.in.ua>